
کوومە هەڵبەس ٥
سەرەوژێری
کوومەهەڵبەس
ڕێوار ئاودانان

سەرەوژێری

وارونگی

پێشکەش ڤە ″ژینا″ و گرد ئانەیٚ ک وە خین خوەیٚان، هەڵبەس ″ژن ژیان ئازادی″ نیسەنن

تقدیم به «ژینا» و همه‌ی آنانی که با خون خود، شعر «زن زندگی آزادی» را نوشتند

چیا

سەرەوژێری

ـــ وارونگی ـــ

ڕێوار ئاودانان

چیا

ناسنامەیٚ پرتووک

ناو پرتووک: سەرەوژێری

کوومە هەڵبەس کوردی

بڤەش: ڕێوار ئاودانان

وەشنگە: چیا

یەکم چاپ: ٢٧٢٢ کوردی / ١٤٠١ هەتاوی

وێراشت و چاپ نوو: ٢٧٢٣ کوردی / ۱۴۰۲ هەتاوی

مشخصات کتاب

نام کتاب: وارونگی

مجموعه شعر دوزبانه‌ی کُردی ــ فارسی

شاعر: ریوار آبدانان

نشر: چیا

چاپ نخست: ۲۷۲۲ کُردی / ۱۴۰۱ خورشیدی

ویرایش و چاپ مجدد: ۲۷۲۳ کُردی / ۱۴۰۲ خورشیدی

* گوڵنارەل خینالین

ژینا، نیکا، سارینا...

ڤە هەر ناوێ چرمەت

گوڵنارێک وشکێ!

* گُلنارهای خون‌آلود

ژینا، نیکا، سارینا...

به هر نامی می‌خوانمات

گُلناری می‌شکُفد!

* ڕێیەگەێ خوەر

"ژن، ژیان، ئازادی"...

ئەگەر پرسیار ناونیشان خوەر کەی

هەر وە هناز ئێ ئاوازە بچوو

* راه آفتاب

«زن، زندگی، آزادی»...

نشانیِ آفتاب را اگر می‌پرسی

رو به همین آواز رَو

* هەێک گێس ژن، ئەژ گولە ئازدارترە!

فیشەکەل

هەرچی ڤە پرتافتر دچن

برِ هۆچ شوونێ نەێکەرن...

هۆ سەربازەکەێ شەکەت

ک زەردەخەنەت بوو ئاگر و barووت دێ!

خێیاوان، پرچ شوورِ ژنێکە

رِەشەباێیش ئەڵبکەری

شوونپاێ ئەڤین ڤەت نەێسرِێ.

* وقتی گیسوی زن، پُرتوان‌تر از گلوله است!

گلوله‌ها

هرچه پُرشتاب‌تر می‌روند

به هیچ جایی نمی‌رسند...

آی سربازِ خسته

که لبخندت بوی آتش و باروت می‌دهد!

خیابان، گیسویِ بلندِ زنی‌ست

توفان هم برانگیزی

ردّپای سُرخِ عشق را نمی‌توانی پاک کنی.

* ئاهـ

ئێ واوەڕووە
هەرئەو "ئاهـ"ـەسە...
ئاهـ پەرپریکێگ
ک باڵەیلێ شکانین

* آه

این توفان
همان «آه» است...
آهِ پروانه‌ای که
بال‌هایش را شکستید

* شووڕش گوڵ

خوێن گوڵ ڕژیا

لافاو ئەڵسیا!

* انقلاب گُل

خونِ گُلی ریخت

سیلاب برخاست!

* سۆرترین گوڵدەم

"ژن، ژیان، ئازادی" ــ
ئەژ ناو گرد گوڵدەمەیل ساڵ
سۆرترین هەر یەسا

* سُرخ‌ترین شکوفه

«زن، زندگی، آزادی» ــ
از میان همه‌ی شکوفه‌های سال
سُرخ‌ترین همین است

* چارەنقیس سۆەر

کراسەیل

له لەش کوردەیل

دترسن!

هەمیشه مەترسیی گوله و تیرواران هەس.

* سرنوشت سُرخ

پیراهن‌ها

از تنِ کوردها

می‌ترسند!

همیشه خطرِ تیرباران و گلوله هست.

* بەرزەک بێدەنگی

بەرزەک
هەر ئێ بێدەنگیی گەوراێ تنەسە
ک لە نامێ
نە دەرانەیگ وەرەو "ئەرێ" ئەوکریاێە و
نە دەرانەیگ ژە لاێ "نە"
بەسریەد...
بێپەرتخێگ ک لەناوێیا
دیمەن، هەر خود چاوەنووڕییە
دارالقوس
دە ناوەێن ئاگر و
ڕچیان.

* برزخِ سکوت

برزخ

همین سکوتِ بزرگِ توست

که در آن

نه دروازه‌ای رو به «آری» گشوده است و

نه دروازه‌ای از جانبِ «نه»

بسته می‌شود...

بی‌نهایتی که در آن

چشم‌انداز، خودِ انتظار است

معلّق

میانِ آتش و

انجماد.

* وێنەیَ نیمەچڵنگ

هەم ئەو ڕەشەوایَ گرژە

ک وێیەرد و

هەم ئیَ دار هێمنە

ک تا دۋایین وەڵگ، زەردەخەنە کردێیە

منم.

بەڵام وەداخەو!

جامەکەیل، هەمیشە نیوەێگ ژە من نیشان دەن و

لە هەر لاێگا وەرەو خوەم گلەو بخوەم

وێنەێگ وە جی دمینیَ

ک دی هاوچەشن هۆچ کەس نییە.

* تصویرِ ناتمام

هم آن تُندبادِ خشمگین

که گذشت و

هم این درختِ آرام

که تا آخرین برگ، لبخند زده

من‌ام.

ولی افسوس!

آینه‌ها، همیشه نیمه‌ای از مرا نشان می‌دهند

و از هر سمتی رو به خودم برگردم

تصویری جا می‌ماند

که دیگر شبیه هیچ کسی نیست.

* ڤەژین

تەڵڤەنەێ خوەم
ناو ئاێنەێ چکچووڵێ منەی دکردم
ک گلارەێ چەوەل هۊچ کەس نەڤی
کات، بێئەژم بی و
هناز، کڕکپ.
دەسێک، بەردێ خسە ناو گوڕیی دڵم
ئەژ مەرگ ئەڵسیام
دیم ک تونم!

* دوباره زیستن

آواره و سرگردانِ خویش
جستجو می‌کردم درونِ آینه‌ی سوت‌وکوری را
که مردمکِ چشم‌های هیچ کس نبود
زمان، بی‌شکل بود و
جهت، مسدود.
دستی، سنگی در برکه‌ی قلبم انداخت
از مرگ برخاستم
دیدم که تواَم!

* دۆری

له هەیٚمەیٚ ناونی دەسەیل ئیمه

پرچ چەن کاکیٚشان چەرمگەو بۆ؟!

* دوری

در فاصله‌ی میانِ دست‌های ما

گیسویِ چند کهکشان سفید شد؟!

* چیرووک

ت وا بۆت
بۆمە وەڵگ.
واران بۆت
بۆمە ڕەنگ.
ئێ چیرووکە لە هەر لاێگەو بخوەنیدەێ
پەرتخێ هەر پایزە!

* قصّه

باد بودی
برگ شدم.
باران بودی
رنگ شدم.
این قصّه را از هر طرف که بخوانی
پایانش همیشه پاییز است!

* بەدماژە بیین

دارستان، دڵەپرتەیٚ گەپێکە
هەر گوڵوەچ، گازگەورێک دوارە و
هەر وەڵگ، وڕینەێکە ـــ
هەر ژە ئەو شەوە ک
دەسەیل، بوو تەوەر گرتن
تا زام باڵایٚ دار
بووە سێدارە.

* مسخ

جنگل، دلشوره‌ای بزرگ است
هر شکوفه، کابوسی دوباره و
هر برگ، هذیانی‌ست ــ
از همان شبی که
دست‌ها، بوی تبر گرفتند
تا زخمِ قامتِ درخت
دارِ اعدام شود.

* پژکێ ک ڕچکیا

ئاێنەل جەهان
پەنجرەل ڤەسەێکن
تا ڤەرەڤ "نەڤیین"ـت چەکنمۆ
باێ دەرێکەم
... ئۆ ئەڤەێک مینێیە جا
تەنیا، ڤێنەێکە
ک پژک پرسیارێک
ئەڵسەر لەڤەلێ
کوتپڕ ڕچیاێە.

* شکوفه‌ای که یخ زد

آینه‌های جهان

پنجره‌هایی بسته‌اند

همین‌که رو به «نبودن»ات بازشان می‌کنم

باد مرا می‌برد

... و آنچه جا می‌ماند

تنها، تصویری‌ست

که شکوفه‌ی پرسشی

بر روی لب‌هایش

ناگهان یخ زده است.

* ئامووژگاریی چووشخاتەیێگ ک تا دما هناسە سزیا

گلەیێگ لە تیەریکی نییە؛
بەڵام گەرەک تەریقی بکیشی
ژە "چرا نەبۆن" خوەت...

* پندِ چوب‌کبریتی که تا آخرین نَفَس سوخت

از دست تاریکی گله‌ای نیست؛
از «چراغ نبودنِ» خود اما
شرم باید کرد...

* ڕاگەیَ ڕاسی

زەلکاوەلیش زەردەخەنە کەرن

ماسی بیچگڵە!

بەڵام ڕخد نەچوو

دەریا، لە چیرووکەگان ئیمە گەوراترە

ئوو ئیَ گازڕانەیلە

سەرەنجام لە بنەڵبن ژەویرچیین، تاێرمە دەن.

زەلکاوەیل فرێودەرن

بەڵام ت مل ڕێیەکەت بگر و بچوو

ماسی بۆچگڵە!

ئەو چشتە ک هایدە شوونیَ

دماگل، ت وەدی کەیَ.

* راه حقیقت

مُرداب‌ها هم لبخند می‌زنند

ماهی کوچولو!

اما نترس

دریا، بزرگ‌تر از قصّه‌های ماست

و این کابوس‌ها

سرانجام در هزارتویِ عمیقِ فراموشی، می‌ماسند.

مُرداب‌ها اغواگرند

اما تو راهت را برو

ماهی کوچولو!

آن چیزی که در جستجوی آنی

عاقبت، تو را پیدا خواهد کرد.

* ئامووژیاریی مەتەڵڤەش پیرەیٚ

دارسۆن دماڕوو، دەناو تۆم خەوسەیٚ ئمڕوو هناس کێشیٚ

ئەژ ڤیر نەڤەر: هەر خێیاڵ، درەخت سەوزێکە!

* پند یک قصّەگوی پیر

جنگلِ آینده، درونِ بذرِ خُفتەی امروز نَفَس می‌کشد

از یاد نبر: هر رؤیا، درختی سبز است!

* سەرەوژێری

تیشک و تریفەیلێ هەن
ک تیەریکم کەن!
ئوو جارجار،
ئەو وا ک ئڕا کوشانن چرا هاتگە
ڕێنمایکەرێک ڕاسکانییە.

* وارونگی

هستند نورهایی
که تاریکم می‌کنند!
و گهگاه،
آن باد که به کُشتنِ چراغ آمده است
یک راهنمایِ حقیقی‌ست.

* گەشبینی

کووف سەرد ئەڵنەکێش!

لەتە تاریکەگەۍ مانگ، ئەرەۍ نەدیینە.

* خوش‌بینی

آهِ حسرت نکِش!

نیمه‌ی تاریک ماه، برای ندیدن است.

* ئافراندن

ئەژ بێدەنگیی قەڵێ بەرد
تۆەنی پەێکەر قسەکەرێ بتاشی
ئوو پارچە زەوینێگ سووتیاگ
بکەیە کشتگە و کێڵگەێ پڕپیتێ.
وە لیسکێگ
تۆەنی قەشەنگیی هەشاربۆە دە بن تیەریکی ئەڵکیشی
ئوو لە ڕەنج
چارەنۆسێگ لێواولێو ژە شادییەیل بنۆسی.
هەنایێ "چۆ تواسن" ت
وەگەرد "شێواز بیین" ئەۆ
بپووڕێ
ئوو ناوەگەێ ترەک یە، "ئەوین"ـە.

* آفرینش

از سکوتِ تکّه سنگی
می‌توان تندیسِ سخنگویی تراشید
و قطعه زمینی سوخته را
به کشتزاری پُربرکت مبدل ساخت.
با پرتوِ نوری
می‌توان زیباییِ پنهان‌شده در ژرفنایِ تاریکی را برکشید
و از رنج
سرنوشتی سرشار از شادی‌ها نوشت.
آنگاه که «چگونه خواستنِ» تو
با «شیوه‌ی بودنِ» او
هماهنگ شود
و نامِ دیگر این، «عشق» است.

* ؟

لیپاوەیل وێیەردە

هن منن

ئوو قایخەیل بایەوانیی بۆچک

وەرد کوومەێ ڕێوارەیل بژناس.

لیپاوەیل لە بەرزیی ڕەپاوڕەپ و ئاشکراێ گابەردەیل

وە چوارمێخە کیشریەن و

قایخەیل

دە لەنگەرگەیل شڕ و چووڵهووڵ

ئارام ئارام لەنگەر گرن.

م

وەگەرد لیپاوەیل و

قایخەیل بایەوانیی بۆچکم

دەریایگم

نیقەڵتووز گیانەوەرەیل بۆچک و پڕژمار پرسیارەیل

ک خوەیان خزاننە ناو قۆلایی سەوز و دێز ئاوانم.

دچمەو نووا

وە لەف.

ژە "کووردا"ـێ هاتمە
تا بچمە "کووردا"ـێگ
وە گوڕەگوڕ
ئەژ خوەم
وەرەو خوەم!
ئەوەێ ک دە ئاسووەیل وەراوەر
لە هڵاتن واژاوەێ وەدی تیەێ
منم
ک تا دۊرتر لە "م" دانیشتێیە.
هەر ئەوجوورە ک دە ئاسووەیل پشت سەر
ئەوەێ ک لە خوەراواێ واژاوەێگ ئەڕا ڕەوانە کردنم وساگە
منم
ک تا نزیکتر لە "من"ـە!
... لیپاوەیل ئێرنگە
هن منن
ئوو قایخەیل بایەوانیی بۊچک
وەرد کوومەێ ڕێوارەیل نەناس.
گاهس ڕووژێ ک لیپاوەیل
ژە بەرزایی لێڵ و گۆنگ گابەردەیل بانان داوەزن و

قایخەیل

دە لەنگەرگەیۆ ئەژ جوگرافیایۆ "هەبوون یا نەبوون"

سەفەرێگ نوو بنیا بنەن،

نەهەنگەیل هێمن

ئەڵ پانتایی ئاوان سەوز و دێزـ واشم

ورسییەرییان شکانۆن!

* ؟

خیزابه‌هایِ گذشته

ازآنِ من‌اند

و قایق‌هایِ بادبانیِ کوچک

با انبوهِ مسافرانِ آشنا.

خیزابه‌ها بر ارتفاعِ صریحِ صخره‌ها

مصلوب می‌شوند

و قایق‌ها

در اسکله‌هایِ فرسوده و خلوت

آهسته‌آهسته پهلو می‌گیرند.

من

با خیزابه‌ها

و قایق‌هایِ بادبانیِ کوچک‌ام

یکی دریایم

سرشارِ جانورانِ کوچک و پُرشمارِ پرسش‌ها

خزیده در ژرفنایِ سبزِ تیره‌ی آب‌هایم.

پیش می‌روم

موّاج.

از «کُجا»یی آمده‌ام

تا به «کُجا»یی رَوَم

غرّان

از خود

به خود!

آن‌که در افق‌هایِ پیشِ رو

در طلوعِ مکرّری زاده می‌شود

من‌ام

که تا دورتر از «من» نشسته است.

همچنان‌که در افق‌هایِ پسِ پشت

آن‌که در غروبی مکرّر به بدرقه‌ام ایستاده

من‌ام

که تا نزدیک‌تر از «من» است!

... خیزابه‌هایِ اکنون

ازآنِ من‌اند

و قایق‌هایِ بادبانیِ کوچک

با انبوهِ مسافرانِ ناشناس.

شاید روزی که خیزابه‌ها

از فرازِ گُنگِ صخره‌هایِ آینده فرود آیند

و قایق‌ها

در اسکله‌ای از جغرافیایِ «بودن یا نبودن»

سفری نو بیاغازند،

نهنگ‌هایِ آرام

بر گستره‌ی آب‌هایِ سبزِ تیره‌فامم

گرسنگی‌شان را فرونشانده باشند!

* سەفەرێگ ژە قۆلاییەگان

وەل کۆچەباخەگان وایا ئاشناترم!
ئوو وەرد هەوش‌خەڵوەتەگەێ پەپوولەیلا
ک ئاسمانە!
چەوەیلم ـ ئی تیرئاسارەیل سزیایە ـ
ڕێویارەیل "کوومەڵەـ هەسارەێگ لە پەرتخ فڕین"ـن
لەورە ک
هەواگەێ ئاوس و هەڵگر "بارسایی ڕەوان ڕاسی"ـیە.
حەح! خونچە و گوپکەیل هۆرم،
چ بوو "هەڵگەردیان لە مەودایل"ـێ دێرن!
ئوو دڵم، هامچڕەێ لاڵکە و نقاێ بەرزەچڕەیلە و
هامنەواێ دەنگ گوڵ بەیان ـ ک وەک ڕووح ئاو نزیکە! ـ
ئگەرد چەم، گیانەڵگیانی‌ترم!
هەێک زڵفەیل شووڕ پڕ ئەژ گوڵدەمەیل کوچگینێ ئەۆکەرێ و
ژەگیانـ وێیەردە،
لەناو قەڵپەنجەێ خاک‌خوڵین تین و گڕۆ، شەهید دووێ.
وەگەرد داران، ڕازێ دێرم
ئەوان داڵگەیل وەدی هاتن دوجارەێ منن!

گەرد ئەور، خزم هاوخۆنم و
لەشم قەڵـ یادگارێگە ئەژ تامازروویی هشکەڕوو.
کلکەیلم، زەوزارەیل پڕاپڕ لە گەنمن و
ئەڵ برج کڕکپ و خامووش دەنگم
هۆچ داوڵێگ پاسەوان نییە.
ئەز لە درێژەی قۆلاییەگان تیەم
لە هزارتووەگەی پێچەڵپێچ وەسەرهات ئاغ و ئەڵسان
ئوو ڕیشگەیلم، خەوەیل ئەوڕاسیەتەی زەمینن!

* سفری از اعماق

با کوچه‌باغ‌هایِ باد آشناترم!

و با حیاط‌خلوتِ پروانه‌ها

که آسمان است!

چشم‌هایم ــ این شهاب‌های سوخته ــ

مسافرانِ «منظومه‌ای در منتهی‌الیه پرواز»اَند

آن‌جا که

هوایش آبستنِ «حجمِ سیّالِ حقیقت» است.

وه! غنچه‌های ذهنم،

چه بویِ «رجعت از فاصله‌ها»یی دارند!

و قلبم، همسُرایِ نیایشِ زنجره‌هاست و

همنوایِ آوایِ سحرگاه ــ که مثل روحِ آب نزدیک است! ــ

با رودخانه، صمیمی‌ترم!

آنگاه که گیسوانِ بلندِ پُر از شکوفه‌هایِ سنگی‌اش را بازمی‌گشاید و

پاکبازانه،

در حلقه‌ی بازوانِ خاک‌آلودِ اشتیاق و عطش، شهید می‌شود.

با درختان، رازی دارم

آنان مادرانِ تولّد دوباره‌ی من‌اند!

با ابر، خویشاوندِ همخونم و

تنم تکّه‌یادگاری‌ست از شوقِ کویر.

انگشتانم، مزارعِ سرشارِ گندم‌اند

و بر بُرج بی‌روزن و خاموشِ صدایم

هیچ مترسکی پاسبان نیست.

من از امتدادِ اعماق می‌آیم

از هزارتویِ پیچاپیچِ سرگذشتِ خاک و خیزش

و ریشه‌هایم، خواب‌هایِ تعبیرشده‌ی زمین‌اند!

* سروود ژە ویر نەوردەنیی وڵاتێک نەمر

بنوورڕن وە هەردەبانانێ و
بەڕۆزارەیلێ
وە وەفر سفێد سەرکڵاوان و
ڕووبارەیلێ
ئوو بارنەمانەو هۆر
ئەو ڕووژەیلە ک دی نەودەمان!
ئەی مناڵان ڕووژەیل بانان شاد.
جوور ئیمە
ک نووڕسیم وە هەردەبانانێ و
بەڕۆزارەیلێ
وە وەفر سفێد سەرکڵاوان و
ڕووبارەیلێ
ئوو داخ و کەسەر گشت خەڵکان ڕووژگارانێ
وەدی کردیم
ژە ناخ زەمانەیل و
وە یەێ گڕ!

* سرودِ فراموش‌ناشدنیِ سرزمینی نامیرا

در کوهسارانش درنگرید و

بلوط‌زارانش

در برفِ سپیدِ چکادها و

رودبارانش

و به یادمان آرید

آن روزها که دیگر نباشیم!

ای کودکانِ فرداهایِ شاد.

چونان ما

که در کوهسارانش نگریستیم و

بلوط‌زارانش

در برفِ سپیدِ چکادها و

رودبارانش

و حسرتِ همه‌ی مردمانِ روزگارانش را

بازیافتیم

از اعماقِ زمان‌ها و

در یک آن!

* دخوازم ئێ جاره، ژه سان بامه دی!

ناخوازم وەڵگ پایزەێ وڵەکەتێک بووم
لەناو دەسەیل تیتاڵباز و خاپوورەکەر وا
ناتوام گیا خەمبارەێ تەنیاێگ بووم
ده ژێر شمڕ تەرزه و واران
یا گومەلێک هسکوو ئەوتفیاگ ژه دەم شڵپاوەیل
ئاینەیل ئاو، ماوەێگه خەفتنه
بەڵام لەناو بەرد،
کوناوەنجەێک ئڕا دیدار خەونەگان هەمیشه هووشیاره
دخوازم ئێ جاره، ژه سان بامه دی
تەڵەبەردێک بووم...
ده سەنگ، نەرمونووڵییێ هەس ک له حەریر ئاو نییه
ئوو لەناو هزارتووەگەێ ئەق، هەرمانێگ ئەوڕێکەفتەس
کوچگ، گوڵەم ڕازەیل ڤەشارتییه و
قەشەنگی، قوو چەرمگێک
دەسەڵێن‌نەکردەنی و نەرامدار
ک له پانتایی بێ‌سنوور سەنگ، وه ئارامی ئاڤژەنی ئەکا.
وه ڕپەڕپ دڵ بەرد، ئیمان هاوردمه

ئوو هڕشت و ئەوزێنەێ قوڵچووخەیل ئەڤین
ئەڵ قوڕاتە ڕاقەگان ئەق، باوەڕ کردمە
دخوازم ئێ جارە، ژە سان بامە دی
تەڵەبەردێک بووم...
لەش بەرد، بووخوەش خەڵسەهێنەر و سەرخوەشکەرێ دەڵنێ
ک هووش ئەژ سوورەگوڵ ڕفنێ و شێت و شەیداێ ئەکا
تەمۆرەیل، دەناو کوڵیتە دەورێشانەکەێ سەنگ، سەرمەسن
ئوو بزەێ قەشەنگ سەرسووڕێنەرێک
دەناو چاوەیل بەرد، پشکڤییە
ئەچەوە ک دڵ پژکەیل گێڵاس خسێ ڤە ڕپڕەپ.
پەڵنگێک ئاگرین لەناو جەنگەڵ سییەێ سەنگ گاتیەێ
شەوگاران بەرد،
نقانق ئەژ loورەلوور دڵڕفێن گوڵووم و ماتاون
دخوازم ئێ جارە، ژە سان بامە دی
تەڵەبەردێک بووم...
دەیشتەگان وارانلێدریاگ کوچگ،
لەوەڕگەێ ئاسکەیل هۆرشەن
ئوو نکەڵمەس ئەژ بوو خوەش کوورپە وەرکەیل دلۆڤانی
گەنمجاڕەیل بەرد، گش سەوزن

کەژ و کۆەیلێ

ئارفانە، لەناو کپیی قۆل ئەوڕەسین، نوقما بۆنە

ژیان، ڕەوکە ئەسپەیل سەرکەشێ دێرێ

ک دە ڕێگەل شاراوەێ سەنگ، وە پڕتاف دچن

ئوو وشەیل بەرد، باڵنەل ڕەوەن و ڕزگارێکن...

ڤە ڤێنەێ ئازادی.

هەرگز ئاواز هزارەیل هەڵبەس و یاسەمین

ژە قوڕگ بەرد، نەژنەفتیدە؟!

دخوازم ئێ جارە، ژە سان بامە دی

تەڵەبەردێک بووم...

کراس بەرد، زەڕینەوسیمینەێک ئەفسوونکارە

ک لە کەوشەنەیل ئاسمان قاقەز نیەگونجێ

ئوو قوتییەیل مەداد ڕەنگی و بووم نگارکێشی

ئەژ تاو تووڕەیی نگارکێشەل بنکەفتە

هەێڤاێنێ.

لە پشت ئاسووەیل بەرد، ئقیانووسێک کەو دەنوێنێ

ئەورە ک نەهەنگەیل دەریاوان ئەوینار و دڵبەسە،

ڤاز دگرنە ناو ئاوەل بێپەێ و بێبن ژین.

چراخەیل دەریایی بەرد، هەمیشە ڕووناکن

ئوو کەشتییەگان لە بارەنازەیل بەختەوەریی ئەڤ
لەنگەر ئایشتنە.
ئاسمان سان، پڕ ژە ئاسارەیل داگیرسیاێ لاجەوەردە
باوەشێ، دەروەچێگە وەرەو پەڕاڤ هەتاو
ئەرێ هەرگز خەنەخەن و گوڵەگوڵ بەرد ئەژنەفتیدە؟!
یا هەنهەن خوەرئاوا، ئرمێسەگان بلوورینێ چنیدە؟!
دخوازم ئێ جارە، ژە سان بامە دی
تەڵەبەردێک بووم...
هناسەیل گەرم بەرد
سروەئاسا، ئەڵکەرێ ئەڵ گوونایلم
ئوو کلکەیلێ
مێرەوان و ناسیارن
وەگەرد پرچەیل پەژارەما.
داڵانەیل شاراوەێ سەنگ، م دبەن ئەڕا سەرەتاێ ڕووژنا
ئەڕا وەرز میوەیل ڕەسییەێ ئاگر!
لەناو بەردا دەس پێ ئەکەم وە هەڵفڕین
ئوو ئەڕەسمە ژیریی بەرد
دخوازم ئێ جارە، ژە سان بامە دی
تەڵەبەردێک بووم...

وێشەڵان سەنگ،
پەژیرایێ گەلگەل کەمووتەرەیل زانین و ئاگایە
ئوو دەنام زڵاڵیی ڕووبارەیلێ
ماسییەگان سوور و سییە، وە هەڵبەزدابەز فەرە
باڵەو گرن.
ئەرێ هەرگز دەناو باخە چڕەگان بەرد
سەیران و گەشت کردیتە؟!
قەت لەناو ماڵەکین دڵگر و پاکژ کوچگ
مێواندارى لە دووسەیلت کردیتە؟!
یا ئێڤاران، دەناو پیادەڕێیەل بەردەڕێژبییەێ شار سەنگ
پیارسە کردیتە؟!
یە بوو هەزوێلە و ئەترەل جادوویی سان و بەردە
ک دێ ئەڤ پتت!
ئەرێ ڤەڕاس، ئەژ مەڤستانەل بەرد
ئەنگیر یاقووتی چەشتینە؟!
یا ئەڵسەر مێز ئەناشتا
ڤە پیاڵەێ قاوە و هل، مکێست کردێیە بەرد؟!
ڕاشکاوى، لە بەرد فێر بیمە و
خەیاڵەیلەم، ڤە تاڵەیل ئاورێشم بەرد چنیمە

دخوازم ئێ جارە، ژە سان بامە دی
تەڵەبەردێک بووم...
زەێم و کەنوەگەێ بەرد، نیقەڵتووز ئەنگەوین شرین ئەفسانەیلە
تۆنی گرد گوورانییەل ئەژڤیرچییە
گشت ناوەیل گومەسار
گشت گەورا داستانەیل دلێری و ئازایەتی و پاڵەوانی
دەناو کڕ ڤە کڕ ڕۆمان بەرد، وە هۆر باری.
[لە بانان،] هووزەکەم دەناو دیەکەیل وڵات بەرد
لەنوو وەدی دکەم.
لە ڕووژنای شێرەچراێ هەتاهەتایی سەنگ،
خوەم ژە نوو ناسمەو
ئوو دزانم ک نەمری و هەرمان،
تەنیا چرکەساتێکە لە ڕووژگاران بەرد
دخوازم ئێ جارە، ژە سان بامە دی
تەڵەبەردێک بووم...

* می‌خواهم از سنگ زاده شوم این‌بار!

نمی‌خواهم برگ پاییزیِ خسته‌ای باشم
در دستان لوده و بازیگوشِ باد
نمی‌خواهم علفِ تنهایِ غمگینی باشم
زیر شلاقِ تگرگ و باران
یا مُشتی ماسه‌ی تُف‌شده از دهان موج‌ها
آینه‌هایِ آب، دیری‌ست خُفته‌اند
اما در سنگ،
دریچه‌ای برای دیدار رؤیاها همیشه بیدار است
می‌خواهم از سنگ زاده شوم این‌بار
صخره‌ای باشم...
در سنگ، لطافتی هست که در حریرِ آب نیست
و در هزارتویِ آن، ابدیّتی جاری‌ست
سنگ، دریاچه‌ی رازهای پنهان است
و زیبایی، قویِ سپیدی
رام‌نشدنی و مغرور
که در وسعتِ بی‌کرانِ سنگ شنا می‌کند آرام.

به تپش‌های قلبِ سنگ ایمان آورده‌ام
و رشد و رویشِ یکباره‌ی جوانه‌های عشق را
بر ساقه‌های سختِ آن، باور کرده‌ام
می‌خواهم از سنگ زاده شوم این‌بار
صخره‌ای باشم...
پیکر سنگ، عطرِ خلسه‌آور و سرخوش‌کننده‌ای می‌تراوانَد
که هوش از گُل‌سرخ می‌رُباید و واله و شیدایش می‌گرداند
تنبورها، در کلبه‌ی درویشیِ سنگ، سرمست‌اند
و لبخند زیبای شگفتی
در چشمانِ سنگ، شکُفته است
آنچنان‌که قلبِ شکوفه‌های گیلاس را به تپش وامی‌دارد.
پلنگ آتشینی در جنگلِ سیاه سنگ می‌خرامد
شبانه‌های سنگ،
سرشار از زمزمه‌های دلرُبای برکه و مهتاب‌اند
می‌خواهم از سنگ زاده شوم این‌بار
صخره‌ای باشم...
دشت‌های باران‌خورده‌ی سنگ،
چراگاه آهوانِ اندیشه‌اند
و آکنده از بویِ خوشِ برّه‌های نورسیده‌ی مهربانی

گندمزارانِ سنگ، سبزِ سبزند

کوهستان‌هایش

عارفانه، در سکوت ژرفِ ادراک غوطه‌ورند

زندگی، گلّه اسب‌های سرکشی دارد

که در جادّه‌های پنهانِ سنگ، می‌تازند

و کلماتِ سنگ، پرنده‌هایی روان و رهایند...

مثل آزادی.

آواز هزاره‌های شعر و یاسمن را

از حنجره‌ی سنگ نشنیده‌ای هرگز؟!

می‌خواهم از سنگ زاده شوم این‌بار

صخره‌ای باشم...

پیراهنِ سنگ، رنگین‌کمانِ افسون‌گری‌ست

که در محدوده‌های آسمانِ کاغذ نمی‌گنجد

و جعبه‌های مداد رنگی و بوم نقاشی را

از هراسِ خشمِ نقاشانِ شکست‌خورده

به گریز وامی‌دارد.

در پسِ افق‌های سنگ، اقیانوسی به کبودی می‌زند

آنجا که نهنگ‌های دریانوردِ دلبسته و عاشق،

در آب‌های عمیق و بی‌انتهای زندگی شیرجه می‌زنند.

فانوس‌های دریاییِ سنگ، همیشه روشن‌اند

و کشتی‌ها در باراندازهای خوشبختی‌اش

لنگر انداخته‌اند.

آسمانِ سنگ، پُر از ستاره‌های مشتعلِ لاجورد است

آغوشش، پنجره‌ای‌ست رو به ساحلِ آفتاب

هرگز آیا خنده‌های شادمانِ سنگ را شنیده‌ای؟!

یا اشک‌های بلورینش را وقتِ غروب چیده‌ای؟!

می‌خواهم از سنگ زاده شوم این‌بار

صخره‌ای باشم...

نَفَس‌های گرمِ سنگ

نسیم‌وار، بر گونه‌هایم می‌وزد

و انگشتانش

مهربان و آشنایند

با گیسوانِ اندوهم.

دهلیزهای مخفیِ سنگ، مرا به سرآغازِ نور می‌برند

به فصل میوه‌های رسیده‌ی آتش!

پرواز را در سنگ خواهم آغازید

و به حکمتِ سنگ خواهم رسید

می‌خواهم از سنگ زاده شوم این‌بار

صخره‌ای باشم...

بیشه‌زار سنگ،

پذیرای فوج‌فوج کبوترانِ آگاهی‌ست

و در زُلالیِ رودخانه‌هایش

ماهیانِ سرخ و سیاه، پُر جست‌وخیز

پرواز می‌کنند.

هرگز آیا در باغ‌های انبوهِ سنگ

گردش کرده‌ای؟!

در آلونکِ باصفایِ سنگ

هیچ از دوستانت پذیرایی کرده‌ای؟!

یا عصرها در پیاده‌روهای سنگفرش‌شده‌ی شهرِ سنگ

قدم زده‌ای؟!

این بوی ادویه‌ها و عطرهای جادوییِ سنگ است

که به مشامت می‌رسد!

راستی از تاکستان‌های سنگ،

آیا انگور یاقوتی چشیده‌ای؟!

یا سرِ میز صبحانه

فنجان قهوه و هِل به تو تعارف کرده است سنگ؟!

صراحت را، از سنگ آموخته‌ام

و خیال‌هایم را با رشته‌های ابریشمِ سنگ بافته‌ام

می‌خواهم از سنگ زاده شوم این‌بار

صخره‌ای باشم...

کندوی سنگ، پُر از عسلِ شیرینِ اساطیر است

همه‌ی ترانه‌های ازیادرفته را

همه‌ی نام‌های گمشده را

همه‌ی حماسه‌های بزرگ [دلاوری و رشادت و پهلوانی] را

در سطر سطرِ رُمان سنگ می‌توان به یاد آورد.

قبیله‌ام را در دهکده‌های سرزمینِ سنگ

باز خواهم یافت.

در روشنایِ مشعل جاودانه‌ی سنگ،

خود را باز خواهم شناخت

و می‌دانم که نامیرایی،

تنها لحظه‌ای ثانیه‌وار از روزگارانِ سنگ است

می‌خواهم از سنگ زاده شوم این‌بار

صخره‌ای باشم...

* لوورانتەیل دۆایین ١

شانڤەشان نووڕسنم، پیر مەبوو ڕێگە
ـ ئێ ئەسپ ئسپێی پڕخورووشە ـ
وەلێ م، گشت سەیر و سەمەرەیل سەفەر
لە قاپ ئیسکە تماشا دکەم
گرد باڵگرتنەیل و فیشکەیل سۆەر گڕەکەر و برشەکەر
گشت خەون و خەیاڵەیلێ ک شەوەکیان چۆزە ددەن
ئوو لقوپەلەیل سەونز پێڵ، ک وەرەو ڕووژنای ژیان باڵا دکەن!
شانئەوشان نووڕسنم، پیرەو مەبوو ڕاگە
ـ ئی هیلەهیل سەرکەش هەیتاهەیتە ـ
ئوو ئەز، دە هەر وێستگەێ نووواینێ
جامەک نقاونق واران و گوڵوەچێگ، کەرمەۆ دی
ک ڕووژێگ، لەتێگ ژە حەقیقەت م
دە ناو باخچەگەێ بۆچگ خوەێ کاڵۆیی.

* زمزمه‌های آخرین ۱

دوشادوشِ نگاهم، پیر می‌شود جادّه

ـ این سپید اسبِ خروشنده ـ

من اما، همه‌ی شگفتی‌های سفر را

در قابِ اکنون می‌نگرم

همه‌ی پروازها و فوّاره‌هایِ سرخِ گُدازان و درخشان را

همه‌ی رؤیاهایی که صبحگاهان جوانه می‌زنند

و شاخه‌های سبزِ پُل را، که به سمت روشنایِ زندگی قد می‌کِشند!

دوشادوشِ نگاهم، پیر می‌شود جادّه

ـ این شیهه‌ی سرکشِ مداوم ـ

و من، در هر ایستگاهِ بعدی

آینه‌ی پُر از باران و شکوفه‌ای را بازمی‌یابم

که روزی، تکّه‌ای از حقیقتِ مرا

در باغچه‌ی کوچکِ خود کاشته بود.

* پاشخوان

بالْگرتنێک

بێ مەل؛

چەمێک

ژە سان؛

باخێک

پڕ لە بلْێسەیل تارسە و وەدی کردن

ئاهـ ! چ پاشخوان شائرانەێکە "مرۆڤ"

وە پرسیارێ ک لەسەر لێوەیل گەردوون چەقیاێە.

* پاسخ

پروازی

بی پرنده؛

رودخانه‌ای

از سنگ؛

باغی

پُر ز شعله‌هایِ شوق و کشف

آه! چه پاسخِ شاعرانه‌ای‌ست «انسان»

به پرسشی که بر لبانِ جهانِ هستی شکُفته است.

* سروو چیین و بیین ڤە...

چیین

سەرەتایٚ سرووەگەیٚ تنە

هەر ئەڤ جوورە ک کووچبار

سەرەتایٚ قازقوڵنگەلە.

مەرگ، بوو بەژن و باڵای ت گرێد

بوو خاک

بوو ڕەنج

ئەتر مرۆڤ

ئوو مردن، دی [ئەژیە دڤا] لە نووڕگەیٚ ئیمە

بەددیمەن و ناشیرین نییە.

کات، لە وڵاتە بەرزەگەیٚ دڵ تۆ

تا وە هەیٚ شەوەکییە

تا وە هەیٚ پاکی.

گیایٚ شەونمینێگە

ک هشکەڕێیەل گومان

پڕ کەریٚ ئەژ بەرامەیٚ خوەیٚ.

ئوو دە ئاسووەیل دەروەچەگەیٚ ئەوکریایٚ نووڕینت

هانە خەوەر

باخەوارەیل گوڵوەچکردەێ نارینج.

دەسەلت

دووسەل زەمینن

پاچاێ هەراوهەر خاک و

سەۋزینە.

ئۆ دەرز و لووچەل ڕەنج فەرهادئاساێ تووڵت

گەنمجاڕەل ڕووژەل بانان.

ئەرێ!

چیین، بنیاێ سرووەگەێ تنە

هەر ئەۋ جوورە ک وەدی هاتن سەفەر

دەسپێک ڕێیە...

* سرود رفتن و شدن

رفتن
سرآغازِ سرود توست
هم از آن دست که کوچ
آغاز دُرناها.
مرگ، بوی اندام تو را می‌گیرد
بوی خاک
بوی رنج
عطرِ انسان
و مرگ، دیگر از منظرِ ما
بدمنظر نخواهد بود.
زمان، در سرزمینِ مرتفعِ قلب تو
همیشه صبح است
همیشه پاکی‌ها.
گیاهِ شبنم‌آگینی‌ست
که راه‌های سنگلاخِ شک را
از شمیم خویش آکنده می‌سازد.

و در افق‌های پنجره‌ی بازِ نگاه‌ات

بیدارند

باغستان‌های نارنجِ شکوفا.

دستانت

دوستانِ زمین‌اند

داستان همیشگیِ خاک و

سبزینه.

و شیارهای رنجِ فرهادآسایِ پیشانی‌ات

گندمزارانِ فرداها.

آری!

رفتن، سرآغازِ سرود توست

هم از آن دست که میلادِ سفر

آغازِ راه...

* سۆرەگوڵێگ دەناو ئاگر

ڕووژەیل، کرچکاڵن و
شەو، چراێگ فرە دۆکەڵکەر
ئەۆدارکردە ئەژ لق لەرزووک هەوەس و کەڵکەڵە.
دیوار،
چەمکێگە نزیک وە لاوار
چواربال،
ژە بوو گەن‌پێس وێرانی پەنگاوپەنگە.
بنوورِ ماڵەگە ڤە بەڵگە و پەڕەێ ناسنامەێ درووین
چۆ هەبۆن سەرەمەرگ خوەێ، وەک مرداوێگ جاڕ دەێد!
پەردەیل،
پەردەیل بێ‌ئاگا لە پەلەوەربۆن
خوەرگەل پەنجەرەگە
ئەڕا بەرزەک تیەریکی تاڕاننە و شاروەدەر کردنە
ئوو چراێ ئاینە، کوشیاسەو
گوڕە و هاوار ڕێویارەیل گومبۆەێ دەلیاگان ئەژنەوی؟!
وە وێنەێ سان... وێنەێ ئاغم

من زەوینم!
دووسیامە ئەڵ ئاسانەیٚ تین و پەیٚتاو
ئوو گیایٚ "ئازادی"
چی تەوتەم کەڤنیٚ
دە هیٚمن‌ترین جاگەیٚ دڵم و
هەشارترین قوڕنەل یایٚهووشم
وە پاک و ناونازار ئەزانم.
لاڵکە و نقا کەرم
ڤە وشەیل پڕ ئەژ کەمووتەر و
بیٚدەنگیی کیەویٚگ.
دووسیامە ئەڵ ئاسانەیٚ تین و پەیٚتاو
سەرتاپا تەڕ و تلیس!
پیٚڵەیل چاوانم
لە ژیٚر سمکوو ئەسپەیل سەرکیٚش پەژارە، پەنەمیایٚەن
هاوشیٚوەیٚ ئەو ئاسوور ئاوسە
ک دڵ ژە خوان و خواردەمەنییەیل ئاسمان بڕی.
چ وەزەن بکوژیٚگە ڤەرتەرمەیٚ چەوەنووڕی
بنووڕ لاشەیٚ چرکە_ گەڵاگان پایزی
چۆن لە هسار ماڵەگە ئەوڕزن!

له ئاسانەیٚ تین و پەیٚتاو

سەرتاپا تەڕ و تلیک وسامە

ئاسووەیل درێژەپێدان، کپ و گیریایەن

ئوو دەشت هەوا لە ژێر پەردەیل کەڕکەڕەمزیٚ، قورخ کریایە.

گزگ‌جاڕەیل پەنجرە هانە کوورە؟

لۆتگەیٚ بەرز هەتاو ها کوورە؟

نەیٚڤینی میلە و زەنجیرەل، مارش بیٚشەرمیی خوەیٚان

چ ڤە ڕیداری و پێلی ژەنن؟

ڕازان و چیرووک، تا درەنگانێگ وەیجوورە بییە و

م ئێمکە

ئەڵ ئاسانەیٚ تین و پەیٚتاو

هووسیامە

بیٚ ک چەڤەڕێی یارمەتیی "یار"یٚ بووم.

ئەریٚ! دەسوور وسان

وە هۆچ زانسمە و

لە داتەکێگ خۆماکی سەرپێچی کردمە

ک مرۆڤ ناچار دکەیٚ

تا خوەیٚ لە بڵێنای بیٚبایەخ چێژ و خوەشییەیل

چوارمێخە بکەیٚدن.

ئەو بەرزەچڕ ڕۆتەنک و بێخەوش یەێمقومە دۆنید
ک وەگەرد پاکییەیل
وەل تیشکەگان و ڕووبارەیلا پەیۆەن زۆنەێ درێ؟!
ئەو بڕگەێ ڕەنگینە ئەژنەوی
ک ژە چگا و گەڕەیل نادیار بەڵام سەوز
چۆ ئەڵکەێد، ئوو خار کەێ
تا نزیکەو بوو... بڕەسێ، ئوو وەل خۆما تێکەڵەو بوو؟!
ئەسە دووارە وە خوەر ئیشم "سڵام"
ئوو بنەتۆمەیل بێدەنگی دەنام لەشم چقیڕە دەن
درووديگ هنارم ئەڕا ئازادی
ئوو پەڕەگوڵەیل سۆەر تاسەمەنی، لەناو ڕەگەیلم دپشکڤن
ئڕا ئەڤین، لەنوو سروودێگ دەشم [و گوورانییێگ چڕم]
ئوو وێشییەگان ئاواز، وەرد سروەێ ک لە گیان منا ڕەوانە
هەڵسن وە هەڵپەڕگە؛
تا داسەیل و داوڵەیل
هەوا بدریەنە هەراهەریی لەهۆرچیینێگ لێڵ و کەسنەزان.
... ئاهـ ! من چ لێواولێوم
هەگ
خەیاڵ، خزێیە ناو لار و لەش چشتەگان و

خەسپەن چەم
دەس پێ دکەێ...
ئەژ دەرڤەچەل ئەوکردەێ ئاینە
ئەو کەسنەناس گوجەر خەمگینە دیارە
ک لە ئەولاێ ئاسۆگەل پڕ ژە گوڵوەچ شەوەکیان
وە خوەشڵەخوەشی، گوورانیی نووێ مەچڕێ و
[لە بانان] وەل ئیمەیا ئاشناس.
تەماشاێ ئاینە بکە، تا بانان لە ناوێیا وەدی بکەیت!
پەردەگان سزیەن و
چەوەیل هۆرمان لە نقوڕەیل [، لە کەل و لاکۆڵانەیل بنبەس]
تەڵوەنە و پەشێون.
پەردەگان سزیەن و
دەسەیل بەدفەڕ و دێزەێ کارەسات
لە دۆردەس تراوێڵکە، چرچیاێە و هەراسانن.
باڵەیل گووشماسییەگان، وەرەو ڕووشتا ئەوکریانە و
پەلەڤەرەل دەریایی، دەسان کردێیە ئاڤازخوەنن وژ.
بژمار!
دەریاپەڕ هەوشەگەێ پشتین ماڵ،
پڕ ئەژ کەلاک و تەرم باێکردەو

پڕ ئەژ ڕێیەلێ ک ڤە "هیچکووره" ئەڤ پەرتەخ ڕەسن.
ئوو م، ئێسە ئەڵ ناوەێن فەقارەیل ڕووناک
سەرتاپا فیسیاێە دە لیسک ئەفتاو
بەردەڵان تیەریک وەرەو ئەو جیگە ک پێویستە،
بڕم و هیلمە جی...
سۆرەگوڵێگ دەناو ئاگر کردمە ئەڤدی
سۆرەگوڵێگ دەناو ئاگر کردمە ئەڤدی.

* گُل سرخی در آتش

روزها، کال‌اند

و شب، چراغی پُر دود

آویخته از شاخه‌ی لرزانِ هوس و آرزو.

دیوار،

مفهومی‌ست نزدیک به آوار

فضا،

از بویِ عُفنِ انهدام آکنده‌ست.

ببین خانه با اوراقِ هویتِ جعلی

چگونه موجودیت محتضرش را جار می‌زند، همچو یک مُرداب!

پرده‌ها،

پرده‌هایِ بی‌خبر از پرنده‌بودن

خورشیدهای پنجره را

به برزخِ تاریکی تبعید کرده‌اند

و چراغِ آیینه، خاموش است

غریوِ مسافرانِ گمشده‌ی دریاها را می‌شنوی؟!

چنان چون سنگ... چون خاکم

من زمینم!

ایستاده‌ام در آستانه‌ی عطش

و گیاهِ «آزادی» را

به‌سانِ توتمی کهن

در امن‌ترین نقطه‌ی قلبم

و پنهان‌ترین زوایایِ ذهنم

تقدیس می‌کنم.

نیایش می‌کنم

با واژه‌های پُر از کبوتر

و سکوتی آبی.

ایستاده‌ام در آستانه‌ی عطش

سراپا خیس!

پلک‌هایم

زیر سُم‌ضربه‌ی اسب‌هایِ سرکشِ اندوه، متورّم‌اند

مانندە‌ی آن کشتزارِ آبستن

که دل از مائده‌هایِ آسمان بُرید.

چه پرتگاهِ کُشنده‌ای‌ست ایوانِ انتظار

ببین جسدِ ثانیه‌برگ‌هایِ پاییزی

چگونه در حیاطِ خانه می‌پوسند!

در آستانه‌ی عطش

سراپا خیس ایستاده‌ام

افق‌های امتداد، مسدودند

و دشتِ هوا زیر پرده‌های مِه، قُرُق گشته‌ست.

خَلَنگ‌زارانِ پنجره کو؟

چکادِ بلندِ آفتاب کجاست؟

نمی‌بینی میله‌ها و زنجیرها، مارشِ وقاحتِ خود را

چه گستاخانه می‌نوازند؟

حکایت، دیرگاهی چنین بوده‌ست

و من اینک

در آستانه‌ی عطش

ایستاده‌ام

بی چشم‌داشتنِ یاری از «یار»ی.

آری! هیچ انگاشته‌ام

فرمانِ توقّف را

و تمرّد کرده‌ام از قانونی غریزی

که آدمی را وادار می‌سازد

تا خود را در ارتفاعِ حقیرِ لذّت‌ها

مصلوب گردانَد.

آن زنجره‌ی شفّافِ پیوسته را می‌بینی

که با پاکی‌ها

با نورها و رودها پیوندی دیرینه دارد؟!

آن هجای زیبا را می‌شنوی

کز تپه‌هایِ ناپیدایِ اما سبز

چگونه می‌وزد، و می‌تازد

تا فراز آید، و با خونم درآمیزد؟!

پس آفتاب را دوباره «سلام» خواهم گفت

و بذرهای سکوت در تنم جوانه می‌زنند

آزادی را درودی می‌فرستم

و گُلبرگ‌های سرخِ اشتیاق، در رگانم خواهند شکُفت

عشق را سرودی دوباره خواهم ساخت

و خوشه‌های آواز، با نسیمی که در روحِ من جاری‌ست

به رقص برمی‌خیزند؛

تا داس‌ها و مترسک‌ها

به ابدیّتِ فراموشی‌ای گُنگ و مبهم پرتاب شوند.

... آه! من چه سرشارم

وقتی که

رؤیا، در تنِ اشیاء حُلول می‌کند

و رسالتِ رودخانه

آغاز می‌گردد...

از دریچه‌هایِ بازِ آیینه پیداست

آن غریبه‌ی کوچکِ غمگین

که در آن سوی افق‌هایِ پُر شکوفه‌ی صبحگاهان

شادمانه، سرود تازه‌ای را خواهد خواند

و آشنا خواهد بود با ما.

به آیینه بنگر، تا فردا را در آن بازیابی!

پرده‌ها می‌سوزند

و چشمانِ خاطره در کوچه‌پس‌کوچه‌های بن‌بست

سرگردانند.

پرده‌ها می‌سوزند

و دستانِ موذی و شومِ حادثه

در دوردستِ سراب، ترسان و هراسانند.

بال‌های صدف‌ها، رو به روشنا گشوده گشته‌اند

و مرغانِ دریایی، نغمه‌ی خود را سَر داده‌اند.

شماره کُن!

ساحلِ حیاطِ پشتیِ خانه،

پُر از جنازه‌های بادکرده است

پُر از جادّه‌هایی که به «هیچ‌کجا» ختم می‌شوند.

و من، اکنون میان فوّاره‌های روشن

سراپا خیس از پرتوِ خورشید

سنگلاخِ تاریک را به سوی آن‌جا که باید،

درمی‌نوردم...

گُل سرخی را کشف کرده‌ام در آتش

گُل سرخی را کشف کرده‌ام در آتش.

* لوورانن‌ه‌یل دۊایین ۲

له‌ناو دڵه‌یل ئێمه، ئه‌ڤین و هیوا و هه‌ڵقوڵان هه‌س
له‌ناو دڵه‌یل ئێمه، وڵاتێگ ئه‌ول داربه‌ڕۆه‌گان قه‌ۆێ
مانگ ورشه‌دار کۆه‌سان و کیه‌نییه‌یل پاکێ هه‌س
له‌ناو دڵه‌یل ئێمه، کاکه‌شانێگ له هه‌ست تاسه‌بزوێن ئازادی
زه‌رده‌خه‌نه، درسی و ڕاس‌ئۆشی هه‌س
ئوو هه‌ڵبه‌ت، گوله و برینێگ وه‌سنگ ئێ هه‌مگه!

* زمزمه‌های آخرین ۲

در قلب‌هایِ ما، عشق و امید و جوشش هست
در قلب‌هایِ ما، سرزمینی با بلوط‌هایِ تناورش
ماهِ درخشانِ کوهستان و چشمه‌هایِ پاکش هست
در قلب‌هایِ ما، کهکشانی از حسِ شوق‌انگیزِ آزادی
لبخند و صداقت هست
و البته، گلوله و زخمی برای این همه!

* گوورانییەیل پایزەیٚ شاخان

ئاواز چیا، لە ناخ دڵم دەنگەو دەیٚد و
ئەرواێ دەلیاگان، خزێیە ناو گووش‌ماسیی لەشم!
دووم ڤە پاییز... ئەرێ! پاییز
پڕاوپڕ ئەژ ویتەویت بەلۆزار
... ئوو وە سەرپەنجەیل وژ، ژە ڕەنگ چنێکەم وا.

* ترانه‌های پاییزِی کوهستان

نغمه‌ی کوهستان، در عمقِ دلم می‌پیچد
و روحِ دریاها، در گوش‌ماهیِ تنم حُلول می‌کند!
پاییز می‌شوم... آری! پاییز
پُر از زمزمه‌ی بلوطزار
... و باد با سرانگشتانش، مرا از رنگ می‌چیند.

* دەمتەقەیٚ سێ و ئسپێ و زەرد و سۆر

ـ "..."

ـ "..."

ـ "..."

ـ "..."

"نە! هەوەجە وە وەرگێڕ و ئەڵگەردانن نییە"

چەوەیلمان یە وە یەکتری وەتن.

* دیالوگِ سیاه و سپید و زرد و سُرخ

ـ «...»

ـ «...»

ـ «...»

ـ «...»

«نه! نیازی به دیلماج و ترجمه نیست»

این را چشم‌های ما به هم گفتند.

* هەڵاڵە زەردەیل میزۆپۆتامیا

ئەیٚ وا!
بۆشە ژنە بەیٚتئەڵوەسەگەیٚ شیراز
کراس زەرد بکەیٚدە وەر هەڵوەس
هەنایٚ لەبارەیٚ هاوسا زاگرۆسییەگەیٚ هەڵوەسیٚد.
لیٚرە، تەنانەت گامەیل ڕووباریش زەردن
کوچگ، وە لاوەلاوەیٚ زەرد زەمان، چوودە خەو
کوٚە، وە بڵووزەیل زەرد پاییز، خەمین خوەنیٚد و
هەڵاڵەیل، وە پژنگ و سەروەن زەرد کوردییان،
وە هەڵپەڕگە دچنە پیری سووا
وەی خەیاڵە ک بەشکا هەر ئی سووە وهار بوو
...وهار سوور و سەوز!
ئەیٚ بایٚ!
بیشە ژنە بڤەشەکەیٚ دەشت و ناوڕووەل پڕ ساز و ئاڤاز ئاناتۆلی
دەناو وشە وە وشەیٚ هەڵبەسەیل زەرد،
سەفەرنامەیٚ ئاهیی چەوەیلیٚ [وە یادگار بیٚلیٚ]
ئەڵ هەر کڕیٚ ژەیٚ، بەرف کوتوپڕ لیٚوەخەنەیٚ و
ئەڵ هەر بەرزکردنەوە و نیشتنەوەیٚ پیٚنووس،

جگێ له لۆل زڵف مەدیتەرانە
ڤە یادگار بێلێ
چۆن ک له وڵاتەکەێ زەرد م، ماوەێ فرەێکە وهار نەهاتێیە
هەڵاڵەیل، چەوەڕێین و
زام کۆ نائارامە و بێتاوی کەد
ــ فێر داربەلییەیل پیر بکە!... چ سەرەتاتگی دکەن
پەێ دیین تەنانەت یەێ جوڕەپووپنەێ فرەڤەش! ــ
ئەێ ڤا!
بووشە ژەنە هەڵبەستڤانەکەێ هەزار و یەک شەو بەغدا
هەریە گ ئەڕا کەشکۆ ئەتر چەویر و نەعنا بارێ، بەسە
چۆن ک ئێ نام ڤڵاتەکەێ زەرد م،
تەنانەت گوڵەمئاو گوجین لاوانن و لەۆەخەنەێک
ئەر ئاشکرایی هوشکەڕوو زەمەڵمان مەڵهەمە
چۆن ک ئیمە، ژە نام ڕەنگینییەل کەشکەشانە کەڵنەکەێ ئەڤین،
فرەتر خوەشمان ئێ لەۆەخەنە ماێ...
هەرچەن تەنانەت نزیکترین لەۆەخەنەیژ،
دەسمەڕەسترین هەسارە [ئێ نام ئاسارەل] بوو.
وڵاتەگەێ من، پڕە لە جوڕەپووپنەیل لاڵ
هەر وەی بوونەوە، شێعر باڵەوگرتن بهوونەوە

ئەیٚ ژنە بۆیشەگەیٚ شیراز!
جوڕەپووپنەیل، لە قسیەیٚ تو ک ئەڵگەردان ڕەوان ئاسمانە،
خاس ڕەسنەو.
ڤڵاتەکەیٚ م، پڕ ئەژ ئاوەخت و ئارزووەل گومبییەو
هەیٚ ڤەی مدووە، ئەڵوەسەکەیٚ دڵت بخۆ
ئەیٚ ژنە بڤەشەکەیٚ دەشت و ناوڕووەل پڕ ساز و سروو ئاناتۆلی!
ئارەزووەیل، وەرد داڵانەگەیٚ تووئەڵتوو دڵ ت
ک وەرەو ڕووژنا ئەوکریاێە،
ئاشنان.
وڵاتەگەیٚ م، نەتڵ پەژارەیل زەردە
ئەسە، هەڵبەس واران بخوەن
ئەیٚ ژنە بوێژەگەیٚ بیٚناو و کەسنەناس بەیرووت و شام!
پەژارەیل زەرد جەهان، زڕدۆت ئەسرەیل تونن
ــ ک ئەڵ پشت و ئەوٚلایٚ ئانە، شایی ڕووژەیل بانان نیشتێیەــ
وڵاتەگەیٚ من، زەردە
زەرد، وەرد دەنگ سمکوو ئاسکەیل تێژپا و گورج ژان
زەرد، وەگەرد وەفر کوتوپڕ خەما
زەرد، وەل لۆل نەرم گیسەیل شیرازا
زەرد، ڤگەرد زەیتوونەل مێرەبان مەدیتەرانە

هەنێ شانەیل بریندار چیا ماچ دکەن.

لە وڵاتەگەێ من، وەی هەمکە کەژاڵ و کانی و سروەێ زەردە

بەڵام، وەهار سوور و سەوز ها کوو؟!

وەهارەگەێ سوور و سەوز ئێمە هەڵبوەس

ئەێ ژنە هەڵبەستڤانەگەێ هەزار و یەک شەو کەسەر!

دە ڤڵاتەکەێ م،

تەنیا باێە ک بێ گوزەرنامە و ڤیزا سەفەر کەرێ!...

بێ ڕێدان و وشکانن.

لە وڵاتەگەێ من، "میزۆپۆتامیا"

ئازادی، ژنە خوداوەن خوەتەنڕەژیدەێگە

ک لە زەردەخەنەێ ئەو ئەسارەێ دۆۆۆۆۆۆرە

وە دەسماڵە زەردەگەێ ئاێر، هەڵپەڕکە کەد

ئوو ڕووژێگ، لە هەر کات و سات شێعر، دێیاێ و

گرد ئاسۆگەل ژە بووخوەش چەویر و نەعنا، پڕەو کەێ.

دە ڤڵاتەکەێ من،

هەر ژنە بەێتئەڵوەس خەمبار جەهان

هەڵبەسەیل زەرد فرەێ چنێ و

سەوەتەکەێ خوەێ پڕاپڕ ئەژ لەۊەخەنە دەرێ

پڕاپڕ ژە هەڵاڵە سوورەیل

ئەڕا شەوییەکەیٚ سەوز خەوەیلیٚ
تا کشکڵە زەڕەدار و ڕەنگینەکەیٚ ڕووژەیل بانان
بووخوەش هەزوەیل کوٚیی ڤڵاتەکەیٚ م بیٚ
بوو ئازادی... بوو دووسی... ئەتر ئەڤین!
پاش دمایین چای هەر ئی سەرئێوارەیٚ دڵتەنگکەر و خەمبارە
ڤە چەمەدانێک پڕ ژە هەڵاڵە زەردەیل
ئەژ ئیسگا زەرد و وەجاهێشتەیٚ چووڵیٚ
ڤرەیٚ ڤهار سەفەرە مەکەم...
ئوو ڤهار بەم ئەڕا لێوارەیل مەدیتەرانە،
ئڕا دەروازەیل شیراز،
ڤەر دڵەکەیٚ ڕپڕەپکەر "ئوٚرووک"!
بلیت وا گرتمە و
گوزەرنامەیٚ سوٚر هەڵبەس
دەناو گیرفان کراسەکەیٚ زەردم، موٚر کریاێە.
... قەتار زەردیٚ، لە وەر واران وە فیکەکیشانەو تێد
ئاهـ هـ هـ !... شیراز چەنیٚ نزیکە و
زەێتوٚنزار دیەکەگەیٚ هامسا، چ مێماندووس!

* لاله‌های زردِ مزوپوتامیا

ای باد!

به شاعره‌ی شیراز بگو

پیراهنِ زرد بر تنِ شعر کند

وقتی از همسایه‌ی زاگرسی‌اش می‌سُراید.

اینجا، حتی قدم‌های رودخانه هم زردند

سنگ، با لالاییِ زردِ زمان، به خواب می‌رود

کوه، با شعله‌های زردِ پاییز، غمگنانه می‌خواند

و لاله‌ها، با شال و دستارِ زردِ کُردی‌شان،

رقص‌کُنان به پیشوازِ فردا می‌روند

با این خیال که شاید همین فردا بهار باشد

...بهارِ سُرخ و سبز!

ای باد!

به شاعره‌ی جلگه‌های پُر ساز و آوازِ آناتولی بگو

در واژه واژه‌های شعرهای زرد،

سفرنامه‌ی آهویِ چشم‌هایش را

در هر سطرش، برفِ ناگهانِ لبخندش را

و در هر فراز و فرودِ قلم،

اندکی پیچشِ گیسویِ مدیترانه را

به یادگار نهد

چرا که در سرزمینِ زردِ من، دیری‌ست بهار نیامده

لاله‌ها، چشم‌به‌راه‌اند

و زخمِ کوه بی‌تابی می‌کند

ـ به بلوط‌های پیر نگاه کُن!... چه سرک می‌کِشند

برای دیدنِ حتی یک چکاوکِ پُرحرف! ـ

ای باد!

به شاعره‌ی هزار و یک شبِ بغداد بگو

همین‌که برای کوهستان عطرِ آویشن و نعنا بیاورد، بس است

چرا که در سرزمینِ زردِ من،

حتی برکه‌ی کوچکِ نوازش و لبخندی

بر صراحتِ کویرِ زخم‌هایمان مرهم است

چرا که ما، از میانِ زیبایی‌های کهکشانِ بزرگِ عشق،

لبخند را خوش‌تر می‌داریم...

اگرچه حتی نزدیک‌ترین لبخند نیز،

دست‌نیافتنی‌ترینِ ستاره‌ها باشد.

سرزمینِ من، پُر از چکاوک‌های لال است

پس، شعرِ پرواز را بسُرا

ای شاعره‌ی شیراز!

چکاوک‌ها، حرفِ تو را که ترجمه‌ی روانِ آسمان است،

خوب می‌فهمند.

سرزمینِ من، پُر از آرزوهای گم‌شده است

پس، شعرِ قلب‌ات را بخوان

ای شاعره‌ی جلگه‌هایِ پُر ساز و سرودِ آناتولی!

آرزوها، با هزارتویِ قلبِ تو

که به سویِ روشنا گشوده است،

آشنایند.

سرزمینِ من، خیسِ غم‌های زرد است

پس، شعرِ باران را بخوان

ای شاعره‌ی گمنامِ بیروت و شام!

غم‌های زردِ جهان، دخترخوانده‌ی اشک‌های تواَند

ـ که در پسِ آن‌ها، شادیِ فرداها نشسته است ـ

سرزمینِ من، زرد است

زرد، با سُم‌ضربه‌هایِ آهوانِ سریعِ درد

زرد، با برفِ ناگهانِ غم

زرد، با پیچشِ نرمِ گیسوانِ شیراز

زرد، با زیتون‌هایِ مهربانِ مدیترانه

وقتی بر شانه‌هایِ زخمیِ کوه بوسه می‌زنند.

در سرزمینِ من، با این‌همه آهو و چشمه و نسیمِ زرد

اما، بهارِ سُرخ و سبز کو؟!

بهارِ سُرخ و سبزِ ما را بسُرا

ای شاعره‌ی هزار و یک شبِ اندوه!

در سرزمینِ من،

تنها باد است که بی پاسپورت و ویزا سفر می‌کند!...

بی اجازه و تفتیش.

در سرزمینِ من، «مزوپوتامیا»

آزادی، الهه‌ای‌ست با سرشتِ زیبایِ بی‌نیاز از آرایش

که در لبخنده‌ی آن ستاره‌ی دووووورر

می‌رقصد با دستمالِ زردِ آتش

و روزی، در هر آنِ شعر، خواهد آمد

و تمامِ افق‌ها را از عطرِ آویشن و نعنا، خواهد آکند.

در سرزمینِ من،

هر شاعره‌ی غمگینِ جهان

شعرهای زردِ بسیاری خواهد چید

و سبدش را پُر از لبخند خواهد بُرد

پُر از لاله‌های سُرخ

برای پیراهنِ سبزِ خواب‌هایش

تا دخترکِ زیبای فرداها

بویِ خوشِ آویشن‌های کوهیِ سرزمین مرا بدهد

بویِ آزادی... بویِ دوستی... عطرِ عشق!

بعدِ آخرین چایِ همین عصرِ دلگیر

با چمدانی پُر از لاله‌های زرد

از ایستگاهی زرد و متروک

به بهار سفر خواهم کرد...

و بهار خواهم بُرد به کرانه‌های مدیترانه،

به دروازه‌های شیراز،

به قلبِ تپنده‌ی «اوروک»!

بلیطِ باد را گرفته‌ام

و پاسپورتِ سُرخِ شعر

در جیبِ پیراهنِ زردم، مُهر خورده است.

... قطاری زرد، در باران سوت‌کشان می‌آید

آهhe!... شیراز چقدر نزدیک است

و زیتون‌زارِ دهِ همسایه، چه مهمان‌دوست!

* ماڵەگەێ خوەر

هێز گر و وەناو دڕگ‌جاڕ نووتەک گومان
کڵپە و بڵێزەێ وەگوڕ ئیمان بوو
ک ئەژ زام تینگی
تا سارێژ ئاو
تەنیا، گرمهڕێگ مەنێیە.
وەناو قایخ خەیاڵ، پاڕووەگەێ دڵ بوەشن
ک لە گێژاو دڵەڕاوکەێ دڵووپە
تا لێوار هێمنی و ستار دەلیا
چراێ مزگانی‌دەر ئەوین، ها خەوەر و ویاس.
بژنەو!
کڵەشێرەگەێ بەیان، قۆلنێ:
"تا کەفتن و شکیان شەو
تەنیا، سەنگەرێ ماگە".
جەنگاوەر، هەنگاو هەڵگر [ـ پات بنە!]
ماڵەگەێ خوەر نزیکە.

* خانه‌ی خورشید

برخیز و اندر خارزارِ ظُلمانیِ تردید
شُعله‌ی پُرشورِ ایمان باش
که زخمِ تشنگی را
تا شفایِ آب
تنها، تُندری مانده‌ست.
بزن پاروِی دل، در قایقِ رؤیا
که از گردابِ تلواسه‌ی قطره
تا ساحلِ آرامشِ دریا
چراغِ مژده‌بخشِ عشق، بیدار است.
بشنو!
خروسِ صبح، می‌خواند:
«تا سقوطِ شب
تنها، سنگری باقی‌ست».
جنگاور، قدم بردار [ــ بشتاب!]
خانه‌ی خورشید نزدیک است.

* ئارێنا

هەریە بەسە بێشی "ئەرێ"!
تەنیا هەریە بەسە
تا دە ڕزگ ئانی بوویی.
گاڵتەجاڕەل گرێڤنەو،
ڤەسنگەێ پریکپاک سەروەرەل
یا دەمەل ئەڵچەقەنە،
ئەڵ گەلیی هاوخۆنەل [ـ کەس و کیژەل]
... تەنیا هەریە بەسە برانگ
هەریە بەسە بێشی: "ئەرێ"!

* آرِنا

کافی‌ست بگویی «آری»!

تنها همین کافی‌ست

تا در زُمره‌ی آنان باشی.

دلقکانی گریان،

محضِ قاه‌قاهِ سَروَران

یا دهان‌هایی دریده،

بر گلوی هم‌خونان [ــ خویشان و نزدیکان]

... تنها همین کافی‌ست برادر

کافی‌ست بگویی: «آری»!

* تەل هشکبییەیٚ خێیاڵ

ڤە دەشت ڤتم: ڤەرچە مەخمینی؟

ـ تەرم چەم، ڤرەڤ مرداو دەرم.

ـ چەم!... بەڵۆم ئاخر ژچە؟

ـ ئاخ! تەنیا گڕیٚ

گڕیٚ تەنیا، ڤە گومۆنیٚ دەریایٚ کیەو ئەفسانەێکە.

وە ئاسمان وەتم: ئڕا گیرە کەید؟

ـ کەلاک پەلەوەر، ئەڕایٚ وڵات بەرد و بیٚدەنگی بەم.

ـ پەلەوەر!... ئەمانگ ئاخر ئڕاچە؟

ـ ئاخ! تەنیا گڕێک

گڕێک تەنیا، خوەیٚ نەخستە ناو مەترسیی باڵگرتنەوە.

وە زەمین وتم: ئەڕا موور چڕید؟

ـ خوڵەکوو باخ، ئسپارمە دارتەرم وا.

ـ باخ!... بەڵام ئاخر وەسەر چە؟

ـ ئاخ! تەنیا دەمێک

دەمێک تەنیا، وە گومانیٚ وێشیی خێیاڵەکەیٚ وهاری نیەچنیەێدەو.

ڤە بەێتئەڵڤەس ڤتم: ڤەرچە زوێری؟

ـ لەشەکەیٚ پیک مرۆڤ، دمە گڵکوو فراموشی.

ـ مرۆڤ!... بەڵۆم ئاخر ئەڵسەر چە؟

ـ ئاخ! تەنیا گڕێ

گڕێ تەنیا، ئەژ ئەڤین ئازادی بڕیا و کەفتەۋ گەرد گەنی.

* شاخه‌ی خشکیده‌ی رؤیا

دشت را گفتم: از چه رو غمگینی؟

ـ جنازه‌ی رود را به جانب مُرداب می‌برم.

ـ رود!... اما چرا آخر؟

ـ آه! تنها دَمی

دَمی تنها، دریایِ آبی را افسانه‌ای پنداشت.

آسمان را گفتم: از چه رو گریانی؟

ـ نعشِ پرنده را به سرزمینِ سنگ و سکوت می‌برم.

ـ پرنده!... اما چرا آخر؟

ـ آه! تنها دَمی

دَمی تنها، پرواز را خطر نکرد.

زمین را گفتم: از چه رو مویه‌گری؟

ـ خاکسترِ باغ را به تابوتِ باد می‌سپارم.

ـ باغ!... اما چرا آخر؟

ـ آه! تنها دَمی

دَمی تنها، خوشه‌ی رؤیایِ بهاری را ناچیدنی انگاشت.

شاعر را گفتم: از چه رو محزونی؟

ـ جسدِ پوکِ انسان را در گورِ نسیان می‌نهم.

ـ انسان!... اما چرا آخر؟

ـ آه! تنها دَمی

دَمی تنها، از عشق به آزادی گسست و با بدی پیوست.

* چریکەیٚ ئاگرین

ئاسن، گوڵوەچ دەرکەیٚد و
پەنجەرەیٚگ وە پانایی بسکەخەنەیٚگ
لە ڕۆچگ گرژ ئیٚ دیوارە سەوز کەیٚ
ئاخ ئەگەر تەنیا جارێگ، قوڕگت گوڕ بگریٚ
لەی زمسان لاڵ بنبەسە!

* آوازِ آتشین

آهن، شکوفه می‌زند
و پنجره‌ای به وسعت یک لبخند
بر چهره‌ی عبوسِ این دیوار می‌روید
آه اگر تنها یک بار، حنجره‌ات گُر بگیرد
در این زمستانِ لالِ بُن‌بست!

* بڵنگای سەوز

بنوورە سێدارەیل
وەتۆم ک جوگرافیاێ نیشتمانەگەم
پڕ وێشەس!
گرمهڕـ وشەێ "نە"
لە دەم من بژنەو؛
وەتۆم...
وەتۆم ک هەواێ نیشتمانەگەم
لاسامە و واوەڕووەس!
بڵێنیی نیشتمانەگەم بۆن
چ
"بە
رز
تر"
ژە ئاست زەلکاویی ئیوەس
ئاغاێ دادوەر!
... فڕین م نیەوینی؟!

* ارتفاعِ سبز

دارهایِ اعدام را بنگر

گفته بودم که جغرافیایِ میهن‌ام

پُر بیشه‌ست!

رعد ــ واژه‌ی «نَه» را

بشنو از دهانِ من؛

گفته بودم...

گفته بودم که هوایِ میهن‌ام

توفانی‌ست!

ببین ارتفاعِ سرزمین‌ام را

چه

«با

لا

تَر»

از سطحِ مُردابیِ شماست

آقایِ قاضی!

... پروازِ مرا نمی‌بینی؟!

* ئێوارەێ ڕووداوەکە

خار ئەدەن
جوور تریشقە؛
نەڕنن
وە وێنەێ وا؛
تا لە بن وێشەیل تەمین
ڕووداوەکە بنیشنن دە مکوڵ ڕووژگار گەن و
پرۆسک زام دڵێیان
وە یەێ جارە، بووارن.
... ئەرێ!
چوار سووار کورد
ئەڵ کووڵ ئەسپ زەرد گرژی و تووڕەییان
وە پڕتاو
وەرەو ئەوراز زاگرۆس
بڵێسە دەن.

* عصرِ حادثه

می‌تازند
چونان برق؛
می‌غرّند
چونان باد؛
تا در عمقِ بیشه‌هایِ مه‌گرفته
حادثه را در کمینِ روزگارِ بد بنشانند
و شرارِ زخمِ قلب‌شان را
به یک‌بار، ببارند.
... آری!
چهار سوارِ کُرد
بر پشتِ مَرکبِ زردِ غَضَب و خشم‌شان
به تاخت
رو به بُلندایِ زاگرس
شعله می‌کشند.

* ڤیرووشە: ڤیر تاسەبارانەێ وێیەردە

چەترەکەێ زەردت ئەڤکردی
هەنێ ئەژ لاکیچە تاریکەکەێ زمسان پلیای ـــ
گوڵەبەڕووژەێ ئەڵ شوون خوەر بین!
گرد یە دین
دەروەچەل
دۆکەڵگیرەل
شەقامەل.
دەناو زڵەزڵ جەماوەر
دەناو دەلیا دەلیا لەف
لۆ کردن دو باڵنە دەناو نێیەت
یەکێ ئمێ
یەکێ ئژەو خەم!
گرد یە دین
واێ سەرد
پەلەکەێ ڕیت درەخت
دارتەێلەل.
پەنجە بیچگەکەت گورمچەو کردی

پڕۆکە وەفرەیل دەنام هڵم و گڕەێ هناسەیلت تاویان
زەردەخەنە کردی ئەڕا ئاسمان
ئەڕا زەق
ئەڕا جەماوەر
ئمجا دەنگ هاوارت وەردێیان بەرزەو کردی:
"بژی ئازادی!"...
"بمرێ چەکمەبوور!"...
گولە و ئاگر بی
خۆن بی و قیلتاو.
گرد یە دین
دەروەچەیل
شەقامەیل
پەلەکەێ ڕیت درەخت.
سی ساڵ وێیەرد
دەمەڵوەس ملهوڕەکەێ چەکمەبوور نوویش کەفت
بەڵام سوورەگوڵەکەێ دەنگ ت
هێمانیش جوور بڵێسەێ ئاگرێ
ئەڵ ناوڕاس ئاسمانە کەوەکەێ شار
باڵەپیتە کەرێ!

گرد یە دڤینن

م

ڤەگەرد دو باڵنە ک دەناو نێیەم لۆ کردنە

یەکێ ئەمێ

یەکێ ئژەو خەم!

* نوستالژی: یاد حسرت‌آمیز گذشته

چترِ زردتو وا کردی

وقتی از پس‌کوچه‌ی تاریکِ زمستون پیچیدی ـــ

آفتابگردونی پیِ خورشید بودی!

اینو همه دیدن

پنجره‌ها

دودکشا

خیابونا.

میونِ غُلغلِ جمعیت

میونِ دریا دریا موج

آشیون کردن دو پرنده تویِ نگات

یکی امید

یکیشون غم!

اینو همه دیدن

بادِ سرد

شاخه‌ی لختِ درخت

تیرایِ برق.

مشتِ کوچیکتو گره کردی

دونه‌برفا توی هُرمِ نَفَسات آب شدن

لبخند زدی به آسمون

به زمین

به جمعیت

بعد فریادتو همراهشون سَر دادی:

«زنده‌باد آزادی!»...

«مرگ بر دیکتاتور!»...

گلوله بود و آتش

خون بود و آسفالت.

اینو همه دیدن

پنجره‌ها

خیابونا

شاخه‌ی لختِ درخت.

سی سال گذشت

نقابِ دیکتاتورِ تازه هم افتاد

اما گُل سرخِ صدایِ تو

هنوز هم مثِ یه شعله‌ی آتیش

وسطِ آسمونِ کبودِ شهر

پَرپَر می‌زنه!

اینو همه می‌بینن

من

با دو پرنده که توی نگام آشیونه کردن

یکی امید

یکیشون غم!

* گوورانیی چریک

ئەوین، هەڵفڕینە
دەلیا، ئاسمان هەڵفڕین دڵووپەیلە
وەداخا، ک لە نەبۆن گەورەێ ئەوین
مرۆڤ، مرداو خەون و خەیاڵەیلە!
ت ئەی ژە لانەماێ کانییەگان و چەمەگان، چریک!
وە چریکەێ تفەنگەکەێ تۆڕەیی و گرژیی خوەد
گوورانییێک ئەڕاێ ئەوین... گوورانییێک ئەڕاێ ژیان بخوەن
شەوانە لە بڵێنای کەش و چیاێ دۆر.
بەشکەم هەم بچەقن،
لەناو ڕەگەیل شەکەت و کەو زەێن مەردمان شار
هەڵاڵە سوورەیل نۆر.

* ترانه‌ی چریک

عشق، پرواز است
دریا، آسمانِ پروازِ قطره‌هاست
دریغا، که در فقدانِ بزرگِ عشق
آدمی، مردابِ رؤیاهاست!
تو ای ز نسلِ چشمه‌ها و رودها، چریک!
با نوایِ تفنگِ خشمِ خود
ترانه‌ای برای عشق... ترانه‌ای برای زندگی بخوان
شبانه بر فرازِ کوهِ دور.
باشد که باز بشکُفند،
در رگانِ خسته و کبودِ ذهنِ مردمانِ شهر
لاله‌های سرخِ نور.

مجموعه شعر ۵
وارونگی
مجموعه شعر
ریوار آبدانان
چیا